

UST

Umhverfisstofnun

Environment and Food Agency of Iceland

☒ Suðurlandsbraut 24
IS - 108 Reykjavík, Ísland

☎ (+354) 591 2000

Fax (+354) 591 2010

umhverfisstofnun@ust.is

www.umhverfisstofnun.is

Alþingi - Allsherjarnefnd
Selma Hafliðadóttir,
nefndarritari
Kirkjustræti
150 Reykjavík

Reykjavík, 30. nóvember 2007
Tilvísun: UST20071100104/hj

Frumvarp til laga um almannavarnir, 190. mál, heildarlög

Umhverfisstofnun hefur borist beiðni yðar um umsögn um frumvarp til laga um almannavarnir, 190. mál, heildarlög.

Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram að hér sé verið að leggja til að stofnað verði almannavarna- og öryggisráð og að stjórnvöld fái heimildir til að skipuleggja og standa að almannavörnum með heildstæðum samhæfðum hætti þegar hætta steðjar að. Þar kemur líka fram að markmið og gildissvið laga um almannavarnir verði rýmkað frá því sem er í núgildandi lögum að því leyti að áhersla verði lögð á fyrirbyggjandi ráðstafanir og gerð viðbragðsáætlana auk þess sem vísað er til að almennt hættuástand kunni að skapast vegna náttúruhamfara eða af mannavöldum, farsóttu ýmiss konar annarrar hættu.

Í 1. gr. frumvarpsins um markmið segir í 1. mgr.

“Lög þessi taka til samhæfðra almannavarnarviðbragða til þess að takast á við afleiðingar neyðarástands sem kann að ógna lífi og heilsu almennings, **umhverfi** (leturbreyting Umhverfisstofnun) og/eða eignum.”

Markmiðið laganna er síðan útfært nánar í 2. mgr. sömu greinar

“Markmið almannavarna er að undirbúa, skipuleggja og framkvæma ráðstafanir sem miða að því að koma í veg fyrir og takmarka, eftir því sem unnt er, að almenningur verði fyrir líkams- eða eignatjóni af völdum náttúruhamfara eða af mannavöldum, farsóttu, hernaðaraðgerða, hryðjuverka eða af annarri hættu og veita líkn í nauð og aðstoð vegna tjóns sem hugsanlega kann að verða eða hefur orðið enda falli þau störf ekki undir aðra samkvæmt lögum.”

Ekki er deilt um að takmörkum líkamstjóna og björgun mannlífa er ávallt í forgangi en stofnunin bendir á að verndun umhverfis hefur forgang fram yfir aðgerðir til að minnka eða koma í veg fyrir eignatjón, sbr. t.d. 1. gr. laga nr. 75/2000, um brunavarnir en þar segir:

„Markmið laga þessara er að vernda líf, heilsu fólks, umhverfi og eignir með því að tryggja fullnægjandi eldvarnaeftirlit og viðbúnað við eldsvoðum og mengunaróhöppum á

landi.“

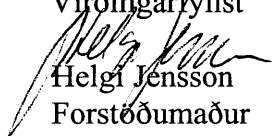
Í umfjöllun um 5. gr. frumvarpsins er hins vegar sett fram önnur forgangsröð, en þar segir:

“Á neyðarstigi hefur orðið atburður sem valdið hefur slysum á fólki og/eða tjóni á mannvirkjum eða farartækjum, fólks er saknað eða alvarlegt umhverfisslys hefur orðið o.s.frv. Verkefni á þessu stigi einkennast af tafarlausum aðgerðum til lífsbjargandi aðstoðar og viðleitni til að afstýra frekari slysum og varna frekara tjóni.”

Í 2. mgr. 1. gr kemur skýrt fram sbr. hér að ofan, að markmið frumvarpsins er að undirbúa og skipuleggja almannavarnir með það að leiðarljósi að takmarka líkams- og eignatjón, en ekki áhrif á umhverfið. Umhverfisstofnun gagnrýnir að í markmiðsetningu laganna er umhverfið nefnt í 1. mgr 1. gr., en kemur ekki fyrir annars staðar í frumvarpinu og greinilegt er að ekki er horft til þess við útfærslu markmiða eða í öðrum greinum frumvarpsins. Það er því ekkert samræmi milli skyldu Umhverfisstofnunar að bregðast við bráðamengun og vá sem steðjar að umhverfinu og hlutverki almannavarna- og öryggisráðs samkvæmt þessu frumvarpi. Stofnunin bendir á að varnir gegn mengunaróhöppum á landi er í höndum slökkviliða, sbr. lög nr. 75/2000, og um viðbrögð við bráðamengun hafs og stranda er fjallað í lögum nr. 33/2004. Ennfremur gagnrýnir stofnunin að ekki var leitað til hennar við gerð frumvarpsins.

Umhverfisstofnun telur jafnframt að þar sem ljóst sé að ekki var höfð hliðsjón af lögum nr. 33/2004 um verndun hafs og stranda og lögum nr. 75/2000 um brunavarnir við samningu þessa frumvarps sé umtalsverð hætta á að óvissa skapist um hlutverk viðbragðsaðila og forgangsröðun aðgerða. Umhverfisstofnun telur að hætta á slíkri óvissu sé óviðunandi og því eigi að endurskoða frumvarpið með það að markmiði að leiða í ljós hvar skörun er og hvenær önnur lög svo sem lög nr 33/2004 um verndun hafs og stranda og lög nr. 75/2000 um brunavarnir taka yfir bæði hvað varðar eiginleg viðbrögð og viðbragðsáætlanir sem fyrirtækjum er skylt að gera samkvæmt þeim. Að mati stofnunarinnar er rétt að viðkomandi viðbragðsaðilar komi að slíkri endurskoðun.

Virðingarfyllst

Helgi Jónsson
Forstöðumaður

Kristín Linda Árnadóttir
Lögfræðingur